

gera erumpens (TAYL.) WAINIO (WAINIO Etud. Lich. Brésil., vol. I. 1890 : 182 ; syn. *Peltidea erumpens* TAYL. in Hook., Lond. Journ. of Bot., vol. VI. 1847 : 184). Ezt az érdekes zuzmót először FÖLDVÁRY DEZSŐ a budapesti magy. kir. áll. vetőmagvizsgáló állomás assistense gyűjtötte 1915 július hó 6-án Temes-megyében a Panyova községtől nyugatra eső «Valea Stirdei» nevű esermely partján mohlepte agyagos talajon, mintegy 140 m. tengerszínfeletti magasságban. Ugyancsak ez év augusztus havában magam is gyűjtöttem e zuzmót Ung-megyében a «Karnyles» erdőben, Ubrezs község közelében, kb. 150 m. tengerszínfeletti magasságban. E két termőhelynek egymástól való nagy távolsága arra enged következtetni, hogy ennek a zuzmónak magyarországi előfordulása nem csak az említett két vidékre szorítkozik, hanem nagyobb elterjedésű.

delt sich um *Peltigera erumpens* (TAYL.) WAINIO (WAINIO: Etud. Lich. Brésil., vol. I. 1890, 182; syn. *Peltidea erumpens* TAYL. in Hook. Lond. Journ. of Bot., vol. VI. 1847 : 184). Diese interessante Art hat zuerst Herr DEZSŐ FÖLDVÁRY, Assistent an der Budapester k. ung. Samenkontroll-Station, am 6. Juli 1915 im Komitate Temes, westlich vom Dorfe Panyova auf moosbedecktem, lehmigem Boden im Tale des Bächleins «Valea Stirdei», ca. 140 M. ü. d. M. gefunden. Im Monate August desselben Jahres habe ich diese Flechte im Komitate Ung u. zw. im Walde «Karnyles» bei Ubrezs, circa 150 M. ü. d. M. auch selbst gesammelt. Diese grosse Entfernung dieser zwei Standorte lässt darauf schliessen, dass sich das Vorkommen dieser Flechte nicht nur auf die erwähnten zwei Stellen beschränkt, sondern dass sie weiter verbreitet sein dürfte.

Szatala Ö.

Magyar és horvát botanikai dolgozatok ismeretése.

Referate über ungarische und kroatische botanische Arbeiten.

Höhr Henrik: Segesvár archegoniumos növényei. (Mohák és harasztfélék.) Adatok Erdély kryptogámflórájához. — *Unncpi munkálatok a magyar orvosok és természetvizsgálók Nagyszebenben tartandó XXXVII. vándorgyűlése alkalmából. Kiadja a nagyszebeni Erdélyi Természettudományi Egyesület. (Die Archegoniaten von Segesvár. Beiträge zur Kryptogamenflora von Siebenbürgen.*

— *Festschriften zur XXXVII. Versamml. der ung. Aerzte und Naturforscher. Ausgegeben vom Siebenbürg. Verein für Naturw. zu Hermannstadt. Nagyszeben 1914. 75—130. 8°.*

Segesvár környékén 3 év óta folytatott szorgalmas gyűjtése eredményét adja elő a szerző. A mohákat J. BAUMGARTNER (Wien) és PÉTERFI (Kolozsvár) revidéálták ill. determinálták. Az enumeratio 111 moha- és 17 páfrányfajt sorol fel. Kiemelendő adatok:

Der Verf. gibt das Resultat seiner 3-jährigen Sammeltätigkeit in der Umgebung von Segesvár. Die Moose revidierten, respektive bestimmten: JULIUS BAUMGARTNER (Wien) und M. PÉTERFI (Kolozsvár). Die Enumeration enthält 111 Moos- und 17 Pteridophyten-Arten. Hervorzuheben sind:

Sphagnum contortum SCHULTZ (*Sph. laricinum* SPRUCE) var. *major* C. JENSEN: Segesdi tőzegláp (Segesder Torfmoor). — *Barbula Hornschuchiana* SCHULTZ: «Breite» [Schon von Dr. SCHUR in Enum. no. 4248 erwähnt ohne näherer Bezeichnung des Standortes: vgl. noch v. HEUFLER in ÖRZ. XVI: 291].

A 111 elősorolt mohafaj közül szerző 32, annak idején BAUMGARTEN közölte mohafajt nem talált meg. Valójában azonban az irodalom Nagyszeben mellől több fajt ismer: ugyanis kimaradt M. FUS (determ. J. JURATZKA), Dr. SCHUR és Dr. J. RÖLL több adata.

Von den aufgezählten 111 Moosarten hat der Verf. 32 s. Z. von BAUMGARTEN mitgeteilte Arten nicht gesammelt. In Wirklichkeit kennt aber die Literatur aus der Umgebung von Nagyszeben noch mehrere Arten, die der Verfasser nicht aufgezählt hat; mehrere Daten von M. FUS (determ. J. JURATZKA), Dr. SCHUR und Dr. J. RÖLL sind unberücksichtigt geblieben.

Néhány fajnak biológiáját szerző részletesen és tanulságosan írja le.

Bei einigen Arten sind die biologischen Verhältnisse lehrreich und ausführlich beschrieben.

Reméljük, hogy a szerzőnek, — ez irányú kutatásait folytatva — sikerülni fog, még számos értékes adatot szolgáltatni Erdély kryptogamflórájának ismeretéhez.

Wir hoffen, dass es dem Verf. durch Fortsetzung seiner diesbezüglichen Studien gelingen wird, uns noch mehrere wertvolle Beiträge zur Kenntnis der siebenb. Kryptogamenflora zu liefern. Gy.

Bubák F.: Adatok Montenegro gombaflórájához. III. közlemény. — Dritter Beitrag zur Pilzflora von Montenegro. (Egy

szövegközi ábrával. — (Mit 1 Textabbild.) — Botanikai Közlemények 1915. XIV. : 97—98, (39)—(83).

Szerző itt adja közre az 1904. évfolyamán Montenegróba tett gyűjtő kirándulásának tudományos eredményeit. Az értékes ezikk 414 fajt sorol fel, amelyek közül 1 új genusnak, 45 új fajnak, 2 új var. nak bizonyult. A sok új gazdanövényt figyelmen kívül hagyva, új fajok a következők:

Bearbeitung der während einer i. J. 1904 nach Montenegro unternommenen Excur-sion gesammelten Pilze. Die wertvolle Abhandlung zählt 414 Arten auf, unter welchen sich eine neue Gattung, 45 n. sp. und 2 n. var. befinden. Die neu beschriebenen Arten sind — zahlreiche neue Wirtspflanzen ausser Acht lassend — folgende:

Erinella Hystrix BUBÁK n. sp., *Naemacyclus durmitorensis*, *Micronectria montenegrina*, *Coleroa inconspicua*, *Lophiotrema gentianaecolum*, *Guignardia durmitorensis*, *G. Euphorbiae spinosae*, *Sphaerella balcanica*, *Sph. drobnjacensis* et var. *confinium*, *Sphaerulina linicola*, *Didymella montivaga*, *D. Vlachii*, *Leptosphaeria subalpina*, *Pleospora bobanensis*, *Pl. njegušensis*, *Phyllosticta durmitorensis*, *Ph. pivensis*, *Phoma drobnjacensis*, *Ph. Euphorbiae spinosae*; *Dendrodomus* BUBÁK n. g. (*Sphaerioidaceae Hyalosporeae*) [diagn. p. (63)—(64), fig. 1—4 auf S. (65)]. *Dendrodomus annullatus*, *Macrophoma grossetexta*, *Diplodina Allii flavi*, *D. crassissima*, *Diplodia cylindrospora*, *Staganospora montenegrina*, *Hendersonia bobanensis*, *Eriosporina montenegrina*, *Septoria Anthyllidis*, *S. ramulariospora*, *S. Roripae*, *Rhodospora fusariispora*, *Rh. linicola*, *Rh. orthosporella*, *Rh. rectispora*, *Leptothyrium Berberidis*, *Cylindrosporium Aceris obtusati*, *C. montenegrinum*, *Ramularia Aremoniae*, *R. monachorum*, *R. pivensis*, *Cladosporium stysanoides*, *Cl. Taphrinae*, *Septonema diatrypellum*, *Heterosporium tortuoso-inflatum*, *Cercospora montenegrina*, BUBÁK n. sp. Gy.

Jávorka S.: Kisebb megjegyzések és újabb adatok (Floristische Daten). Ugyanitt. — Ebenda, p. 98—109 [deutsche Zusammenfassung p. (83—90)]. Két képpel. — Mit 2 Abbildungen.

Szerző kimutatja, hogy a klasszikus termőhelyéről (Tordáról) származó *Sorbus dacica* BORB. nem azonos az ugyanennek tartott herkulesfürdői keverékfajjal (*S. hybrida* HEUFF. non L.), miért is ez utóbbinak — mely a *S. cretica* és *S. aucuparia* var. *lanuginosa* között állandósult (Boszniaából is előkerült!) hybridnek tekin-

Der Verf. weist nach, dass *Sorbus dacica* BORB. vom klass. Standorte (Torda) von der für diesen Bastard gehaltenen Pflanze von Herkulesfürdő verschieden ist, letztere (*S. hybrida* HEUFF. non L.) nennt er *S. Borbásii* JÁV. Sie stellt einen fixierten Bastard zwischen *S. cretica* und *S. aucuparia* var. *lanuginosa* dar, und wurde auch in

tendő — a *S. Borbásii* JÁV. nevet adja. Herkulesfürdő körül a *S. umbellata* (DESF.) FRITSCH-hez közelálló *Aria*-alakok is teremnek.

Azt a *Sorbus*-t, melyet RONNIGER az alsóausztriai Reisalpen felfedezett és a melyet *S. dacica*-nak vélte, *S. Ronnigeri* JÁV. (*austriaca* $\times$ *aucuparia*)-nak nevezi el. A Közép-Magyarországon legelterjedtebb, de az ország más helyein is előforduló, *Aria*-alakot f. *danubialis* JÁV. névvel jelöli meg; az egykori Bánságban és a Retyezát-hegységben jelentkező (melyet több szerzőnk *S. graeca*-nak tartott) alakot pedig f. *banatica* JÁV. néven különbözteti meg.

Számos más magyar és horvát *Sorbus*-alakra s hybridre vonatkozó érdekes fejtegetései, melyeknek megismerését illetőleg az eredeti dolgozatra kell utalnom, alapul fognak szolgálni a további *Sorbus*-kutató-sokhoz országunkban.

A *Sorbus Chamaemespilus* Erdélyből csak a Retyezát-hegységről ismeretes, különben még a Velebit-hegységben fordul elő, továbbá a Középkárpátokban, a hol úgy a teljesen kopaszlevelű, valamint a f. *discolor* HEG. HEER nevű alakja is jelentkezik; ez utóbbi formát néhány magyar szerző *S. sudetica* (ill. *S. sud.* «var. *Fatrae*» BORB.)-nak tartotta. A *S. sudetica*-t mindeztől Magyarországon területén nem találták meg. Ellenben előfordul a Fátrában *S. Hostii* (JACQU.) HEDL. (*S. Chamaemespilus* $\times$ *austriaca*).

Bosnien gefunden. Bei Herkulesfürdő wachsen auch der *S. umbellata* (DESF.) FRITSCH nahe stehende *Aria*-Formen.

Die von RONNIGER auf der Reisalpe in Niederösterreich entdeckte Pflanze, die R. für *S. dacica* hielt, wird als *S. Ronnigeri* JÁV. (*austriaca* $\times$ *aucuparia*) unterschieden. Eine in Mittelungarn verbreitete, aber auch an anderen Stellen unseres Landes vorkommende *Aria*-Form wird als f. *danubialis* JÁV., die im ehemaligen Banate und im Retyezátgebirge vorkommende (von mehreren Autoren für *S. graeca* gehaltene) aber als f. *banatica* JÁV. unterschieden.

Bezüglich der zahlreichen interessanten Ausführungen über andere ungarische und kroatische *Sorbus*-Formen und Bastarde müssen wir auf das Original verweisen, welches die Grundlage der weiteren *Sorbus*-Forschungen in unserem Lande abgeben wird.

Sorbus Chamaemespilus ist aus Siebenbürgen nur vom Retyezátgebirge bekannt; sonst kommt diese Art noch im Velebitgebirge und in den Mittelkarpathen, hier sowohl mit ganz kahlen Blättern, als auch in der f. *discolor* HEG. HEER vor, die von einigen ungar. Autoren für *S. sudetica* (resp. *S. sud.* «var. *Fatrae*» BORB.) gehalten worden ist. *S. sudetica* ist in Ungarn bisher nicht gefunden worden. Dagegen kommt in der Fáttra *S. Hostii* (JACQU.) HEDL. (*Chamaemespilus* $\times$ *austriaca*) vor.

A 2 tábla tipikus levélalakokat ábrázol, melyek minden bizonyynyal nagyon megkönnyítik majd a hazai *Sorbus*-fajok meghatározását.

Die 2 Abbildungen stellen typische Blattformen vor, die das Bestimmen einheimischer *Sorbus*-Arten sicher. sehr erleichtern werden. D.

Trautmann R.: «Ökologiai megfigyelés a *Potamogeton perfoliatus*on». — Zur Ökologie von *Pot. perfol.* Ugyanitt. — Ebenda, p. 109—113; deutsche Zusammenf. p. (90—94). Képpel. — Mit Abbildung.

Szerző aquariumban nevelt példányon megfigyelte, hogy az erőteljesebb idei hajtások a víz színén túlnőttek, a levegőbe került részük azonban — elszáradva — beszüntette további növekedését. Később megjelent a szárnak víz alatt lévő egyik büttyökjén egy redukált szár- és levélképletekkel bíró járulékos hajtás, mely a víz felszínét nem érte el. Csak az alatta, később megjelent második járulékos hajtás fejlődött ki normálisan és alkalmazkodott a vízmagassághoz (növekedését vízszintes irányban folytatta).

E megfigyeléséhez szerző több, a nevezett növény ökológiájára vonatkozó fontos megjegyzést fűz.

Der Verf. beobachtete an einem im Aquarium kultivierten Exemplare, das die jährigen Sprosse über den Wasserspiegel hinauswuchsen, dort alsdann vertrockneten und ihr Wachstum einstellten. Später entwickelte sich aus einem unter dem Wasserspiegel befindlichen Stengelknoten ein Adventivspross mit reduzierten Stengel- und Blattgebilden, der den Wasserspiegel nicht erreichte. Erst ein zweiter Adventivspross, der sich noch später unterhalb dieses entwickelte, zeigte normale Ausbildung und im oberen Teile Anpassung an den Wasserspiegel (horizontales Wachstum). Der Verf. knüpft an diese Beobachtung mehrere in Bezug auf die Ökologie dieser Pflanze wichtige Bemerkungen. D.

Szabó Z.: Elektromos melegítődoboz paraffinmetszetek kinyújtására. (1 képpel). — *Elektrische Wärmedose zur Ausbreitung von Paraffinschnitten.* (Mit 1 Textfig.) l. c.: 114—116, (94)—(96).

Paraffinmetszetek kiterítésére szolgáló elektromos lámpával melegíthető pléhszelencze leírása, amely glycerina-gelatinás praeparatumok elzárásánál is alkalmazható.

Beschreibung einer zur Ausbreitung sich einrollender Paraffinschnitten dienenden, elektrisch heizbaren Blechdose, welche man auch beim Verschluss der Glycerin-Gelatine-Praeparate verwenden kann.

Gy.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület évkönyve az 1914. évre.
— *Jahrbuch des Siebenbürgischen Museum-Vereins f. d. J. 1914.*
Kolozsvár 1915. 8°.

GYÖRFFY ISTVÁN: A Növény-
tár jelentése.

I. GYÖRFFY'S Bericht über
die Botanische Abteilung.

p. 38—44.

A szerző I. tári jelentése kiterjeszkedik az I. Személyiek-re, a II. Herbarium-ra, amely értékes sorozatokkal gyaporodott, a III. Botanikus múzeum-ra, a IV. Gyűjtő kirándulások-ra (az intézeti alkalmazottak 26 ízben voltak gyűjtő úton) s végül az V. Ajándékozók-ra. A tár javadalma 7900 K-t tett ki.

Der I. Bericht des Verfassers schildert ausser I. Personalia II. den Zuwachs des Herbariums durch wertvolle Exsiccata-Serien und III. des Botanischen Museums. IV. Auf Sammelexcursionen waren die Angestellten 26-mal. V. Mit der Liste der Geschenkegeber schliesst der Bericht. Das Budget beträgt 7900 Kronen.

Dr. Vale Vouk: Guttation und Hydathoden bei Oxalis-Arten. — Gutacija i luidatode kod Oxalis-vrstâ. (Tab. I—II.) — «Rad», Bd. 204. 1914: 151—159, cum tab. I—II. Zagreb. — 8°.
— Deutscher Auszug in Iz vješća matem.-priř. razreda. Jugoslavenska Akad. znan. i umjetn. u Zagrebu. Sv. 3. 1915: 125—130. — Zagreb, 1915. — 8°.

Üvegházban cultivált *Oxalis Martiana*-n szerző guttatiót vett észre. A vízceppecskék a hydathodusok felett jelentek meg. Más 12 *Oxalis*-fajnál a hydathodusok kimutatását célzó kísérletek részben negativumra vezettek. Különösen typicus hydathodus van az *Oxalis Tweedeana*-nál, a levél szélén közvetlen a főérvégződés felett, amely typicus epithemahydathodust behatóan le is írja a szerző. Rajzok csak a horvát szöveghez vannak csatolva (II táblán, 3 ábra).

Der Verfasser hat an im Glashaus kultivierten *Oxalis Martiana*-Exemplaren Guttation beobachtet. Die Wassertropfen erschienen ober den Hydathoden; Experimente — um Hydathoden zu konstatieren — mit anderen 12 *Oxalis*-Arten waren z. T. erfolglos. Besonders typische Hydathoden sind am Blattrand, am Ende des Hauptnerves bei *Oxalis Tweedeana* vorhanden; diese typisch gebauten Epithem-Hydathoden beschreibt der Verf. ausführlich. Figuren sind nur zum kroatisch verfassten Texte gegeben (3 Fig. auf II Taf.).

Gy.

Dr. V. Vouk: Die Untersuchungen über Phytobenthos im Quarnergebiet. — *O istraživanju fitobentosa u Kvarnerskom zaljevu*. Tab. I—II. — *Prirodoslovna Istraživanja Hrvatskie i Slavonije* Sv. 2, 1914: 20—30; Sv. 5, 1914: 21—30. Zagreb 1914. — 4°. — Deutsche Auszüge aus *Iz vješća mat.-prir. razr.* Sv. 2, 1914: 99—117; Sv. 3, 1915: 68—77. Zagreb. — 8°.

Előzetes jelentés és tudományos feldolgozása a Dél-szláv Akadémia támogatásával végrehajtott I—IV. rendbeli gyűjtőútnak, amelyet szerző a «Vila Velebita»-n tett. Anyaggyűjtés mellett különös gondját fordította szerző az Algaflóra évadváltozásaira is. A felsorolásban külön megjelöli az egyes fajoknál, hogy: nagyon gyakori, gyakori, nem ritka, nem gyakori, ritka, nagyon ritka-e? A horvát szövegben adott térképen minden gyűjtőállomás fel van rajzolva, valamint a felhúzóháló-kivetések helyei is külön.

Vorläufige Berichte über die wissenschaftliche Bearbeitung des Materiales, welches mit Unterstützung der Süd-slawischen Akademie gelegentlich der I.—IV.-ten Terminfahrt des Schiffes «Vila Velebita» in der nördl. Adria gesammelt worden ist. Bei diesen Excursionen wurden ausser dem Sammeln auch die Saisonveränderungen der Algenflora berücksichtigt. In der Enumeration ist bei den einzelnen Arten der Seltenheitsgrad ihres Vorkommens angegeben; auf der dem kroatischen Texte beigegefügte Karte sind die einzelnen Stationen, sowie die Stellen, wo der Verf. einen Dredgezug ausgeführt hat, bezeichnet. Gy.

Külföldi botanikai dolgozatok ismertetése.

Referate über ausländische botanische Arbeiten.

Jul. Römer: Mutation der Zwerghyazinthe (*H. leucophaeus*). «Natur» XX. 1913: 480.

Dr. V. Dr., a Brassó közeli prázsmári hegyen *Hyacinthus leucophaeus*-okra akadt, melyeknek megrövidült virágzatuk volt és kocsányukon 6—8 murva ült: talált azonkívül a rendesnél mélyebb metszésű lepellet, összetett vi-

Am Petersberger Berg bei Brassó fand Dr. W. Dr. Formen mit verkürztem Blütenstand und 6—8 Deckblättchen an den Blütenstielen, tieferer Spaltung des Perigons, zusammengesetztem Blütenstand, 3-blütigen Blütenstielen. In der

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1915

Band/Volume: [14](#)

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: [Magyar és horvát botanikai dolgozatok ismertetése.
Referate über ungarische und kroatische botanische Arbeiten. 282-288](#)